

KESZEI ANDRÁS

Élettörténet és történelem: sorsfordító események emlékezete

A rendkívüli társadalmi események kollektív emlékezete fontos építőeleme a közösségi identitásnak, és mivel a társadalmon belüli, vagy a társadalmak közötti kapcsolatokat emlékezeti csoportok viszonyának is tekinthetjük, a barátságoknak, vagy az ellenségességnek is. Az egyéni sorsok menetét befolyásoló külső tényezők sorában a jelentős változásokat hozó történelmi események fontos helyet foglalnak el. Magyarország 20. századi történelmét tekintve bizonyára fontosabbat, mint más országok és korszakok békésebb viszonyai esetében. A két világháború, a forradalmak és rendszerváltások, hogy csak a rendkívüli eseményeket idézzük, a legkülönbözőbb társadalmi csoportok számára jelenthettek sorsfordító mozzanatot. Ezek természetesen az egyéni visszaemlékezésekben is tükröződnek, sőt, ha igazi fordulatot hoztak, akkor az élet további menetét meghatározó, ennél fogva az ember önképét és jövőképét is alakító tényezőként, az önéletrajzi emlékezetet formáló erőként jeleníthetők meg. A történelmi események által meghatározott önéletrajzi szakaszok léte arra utal, hogy nem csupán személyesen átélt történelmi események emlékéiről, vagy közvetett módon szerzett, de elraktározott történelmi emlékeiről van szó, hanem olyanról, amely alapvetően változtatta meg az addigi életet. Ha a hétköznapi megszokott tevékenységei, rendje az önéletrajzi emlékezet fontos szervezőelvéként működik, akkor a jelentős változásokat előidéző események az életút szakaszait kijelölő erővel bírnak. Az is előfordulhat azonban, hogy ezek az események, legyenek bármilyen fontosak a hivatalos történelemváltozatok szerint, mégsem nyitnak új szakaszt az ember életében. Ez a személyes történelem dimenziójára hívja fel a figyelmet, amelyben az országos jelentőségű mozzanatok hatása nem érthető meg az egyéni életút, a személyes dráma sajátosságai nélkül.